

Albanien

– situationen för hbt-personer

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör svaret inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Temarapport: Albanien – situationen för hbt-personer

2016-07-14, version 2.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2016

Omslagsbild: Lifos, Wikimedia Commons

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1.1.	English summary	4
2.	Inledning	6
2.1.	Bakgrund	6
2.2.	Politisk hållning och legalt ramverk	6
2.3.	Den albanska hbt-rörelsen	9
3.	Att komma ut i Albanien	11
3.1.	Omgivningens syn på hbt-personer	11
3.1.1.	Transpersoner	14
3.2.	Diskriminering	15
3.3.	Förekomsten av våld och trakasserier	15
3.4.	Våld inom familjen	16
4.	Myndighetsreaktioner och alternativa möjligheter till skydd	18
4.1.	Myndigheter och hbt-personer	18
4.1.1.	Allmänt	18
4.1.2.	Albanska polisen	18
4.1.3.	Hbt-personers låga anmälningsbenägenhet	19
4.1.4.	Myndigheters reaktioner i enskilda fall	20
4.2.	Geografiska skillnader och internflykt	21
5.	Hbt-personers situation – Lifos sammanfattande kommentar	22
5.1.	Källförteckning	24

1.1. English summary

The focus of the report is on the situation of LGBT persons in Albania. The report is based on the findings from two fact finding mission to Albania in April 2013 and March 2016, during which the Swedish Migration Agency held meetings with international organizations, local and international non-governmental organizations and Albanian authorities.

None of the consulted sources report any government sanctioned persecution of LGBT persons.

Legislative progress has been made in relation to the protection of LGBT rights. There are, however, still gaps in the legislation, implementation falls short and vigorous efforts to improve the situation in practice is lacking. The situation is however slowly improving.

While the legislative changes made during recent years possibly can be seen as an expression of a political will, homophobia among the population and within institutions is widespread. Ultimately, the fact that very few people are open with their sexual orientation or gender identity in any context is most likely a consequence of this widespread homophobia.

It is difficult to make a general assessment of the risks that LGBT persons who openly declare or manifest their sexual orientation or gender identity expose themselves to. The visibility of LGBT persons and the LGBT movement is limited, but violence targeting them in the public space occurs. At the same time it should be emphasized that, so far, the reactions to the increasing visibility of the LGBT movement have not been that evident and aggressive as in for example Kosovo (where extremist movements have turned against the LGBT movement and its representatives). LGBT persons who come out to their families may be at risk of different forms of violence, to be disowned or frozen out. The consequences of coming out may differ between men and woman.

LGBT persons are reluctant to report crimes motivated by their sexual orientation or gender identity to the police, which in the same way as their invisibility in other contexts, reasonably should be seen as an expression of their vulnerability.

The reluctance to report crimes to the police also makes it difficult to make a proper assessment of the reactions of the police to such reports. The consulted sources do not report unanimously on the work of the police and, to a varying degree, emphasize the shortcomings in the treatment of victims. It is worth noting that one of the sources, the representative of the Council of Europe, put a relatively large responsibility on persons who fall victim of crimes and the fact that they tend to diminish the importance of their sexual orientation in the crime context.

There are active LGBT organizations but these lack in capacity to provide vulnerable persons with more substantial support and are limited by their dependence on the commitment of individual activists.

It is not possible to assess the internal flight alternative for LGBT persons on a general level, as this is dependent on the individual threat level. However, several of the consulted sources point out the differences between Tirana and the rest of the country. Tirana is described as more liberal and attractive to LGBT persons while the situation with regard to domestic violence is much worse in rural areas. It should be noted though, that many LGBT persons who have moved to Tirana probably have not done so in order to avoid threats, but rather because they perceive the social atmosphere there as more attractive.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Föreliggande rapport bygger i huvudsak på uppgifter som inhämtats i samband med två utredningsresor till Albanien, en i april 2013 och en i mars 2016. Med omfattande stöd från Sveriges ambassad i Tirana genomförde Migrationsverket möten med företrädare för internationella organisationer, lokala och internationella frivilligorganisationer och albanska myndigheter på en rad teman. Organisationstillhörigheten hos samtliga källor anges löpande i texten, medan de enskilda företrädarnas namnuppgifter utelämnas.

I rapporten fokuseras på situationen för hbt-personer. Rapporten ger en ögonblicksbild genom ett antal väl insatta källor på plats i Albanien men bör läsas tillsammans med annan rapportering.

2.2. Politisk hållning och legalt ramverk

Inledningsvis kan konstateras att sexuella kontakter mellan personer av samma kön inte är kriminaliserat i Albanien.¹

Såvitt gäller lagstiftning som skyddar hbt-personers rättigheter saknas det bland annat legal grund för samkönade äktenskap eller partnerskap.² Flera källor³ lämnar dock positiva omdömen om lagstiftningen på diskrimineringsområdet. EU-delegationen pekar på att det i Albanien under senare år har skett en förbättring såvitt gäller lagstiftning och den därmed sammanhängande politiska viljan.⁴ En antidiskrimineringslag som inkluderar sexuell läggning och könsidentitet som diskrimineringsgrund antogs 2010.⁵

Ytterligare lagändringar var aviserade vid tidpunkten för verkets första besök i Albanien och har senare under 2013 antagits av landets parlament. En sådan ändring gäller strafflagen och dess bestämmelse om hatbrott: våld som motiverats av en persons sexuella orientering eller könsidentitet ger straffskärpning.⁶ Utkastet till lagändringen drevs fram av ombudsmannen i dialog med det civila samhället.⁷

¹ Utrikesdepartementet, 2012-06-30, sid. 13

² LGBTI Equal Rights Association for Western Balkans and Turkey, 2016-04-28

³ Företrädare för EU-delegationen i Tirana 2013-04-09, Kommissionären för skydd mot diskriminering 2013-04-08, LGBT Pro Albania 2013-04-08, Aleanca 2013-04-08 samt den albanska ombudsmannen i Shkoder 2013-04-10

⁴ Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

⁵ Företrädare för Kommissionären för skydd mot diskriminering, 2013-04-08, samt LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08. Se

<http://legislationline.org/topics/country/47/topic/84>

⁶ International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, 2013-05-05

⁷ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

Arbetsmarknadsministeriet antog i december 2012 en handlingsplan när det gäller hbt-frågor.⁸ Enligt denna måste ministerier och andra statliga institutioner vidta åtgärder som syftar till att förbättra hbt-personers situation.⁹

I praktiken har dock, enligt företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca, lite förändrats; situationen för hbt-personer har inte nödvändigtvis förbättrats som en följd av den under senare år antagna lagstiftningen.¹⁰ Europarådets företrädare benämner samarbetet med albanska myndigheter och frivilligorganisationer som nära och konstaterar att regeringen inte aktivt hindrar utvecklingen på hbt-området. Europarådet får stöd på hög nivå inom Arbetsmarknadsministeriet. Å andra sidan görs inga ansträngningar för att allokera resurser. Allt ekonomiskt stöd på hbt-området kommer från internationella givare. Regeringen ger uttryck för att frågan är prioriterad, men när man väntar sig ansträngningar brister det.¹¹

Företrädarna för EU-delegationen ger uttryck för en snarlik syn på albanska myndigheters reformvilja; EU-integrationen har inneburit att albanska myndigheter visar en vilja att förbättra skyddet för hbt-personer, men än så länge brister implementeringen liksom den allmänna inställningen.¹² Exempel på homofoba uttalanden av företrädare för den (dåvarande) albanska regeringen finns.¹³

Kommissionären för skydd mot diskriminering påbörjade sitt ämbete i maj 2010. I samband med verkets besök i Albanien 2013 hade institutionen 23 anställda inklusive kommissionären. Kommissionären handlägger och beslutar i anmälningar om diskriminering, genomför informationskampanjer och samarbetar med statliga institutioner och frivilligorganisationer, med de senare bland annat i arrangerandet av utbildningar i antidiskrimineringslagen.¹⁴

Enligt EU-delegationens företrädare arbetar kommissionären och Albanien ombudsman med att öka kunskapen om hbt-gruppens rättigheter och har visat sig vara de mest aktiva statliga institutionerna under senare tid. Delegationens företrädare redogör dock för att frivilligorganisationer är missnöjda med kommissionärens reaktioner på deras anmälningar.¹⁵

Vad gäller transpersoners rättigheter ges ingen hjälp till könskorrigering och sjukvården utför inte de kirurgiska ingreppen.¹⁶ Lagen om civilstånd medger

⁸ Företrädare för EU-delegationen och Europarådet i Tirana, 2013-04-09

⁹ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

¹⁰ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

¹¹ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

¹² Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

¹³ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09. Se t.ex. Balkan Insight, 2013-05-10

¹⁴ Företrädare för Kommissionären för skydd mot diskriminering, 2013-04-08

¹⁵ Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

¹⁶ Albanian Center for Population and Development, 2016-02-01, s. 50

inte namnbyte i samband med könsbyte utan enbart om en persons namn bedöms opassande, något som regleras via en lista med olämpliga namn. En transperson har därmed inte möjlighet att anskaffa identitetsdokument som speglar dess identitet.¹⁷

Enligt organisationen ProLGBT så släpar familjelagstiftningen efter och man är angelägen om att få till stånd vissa ändringar. Framförallt gäller det att skapa en rättslig acceptans för civilt partnerskap och samlevnad mellan personer av samma kön. Positivt är att sexuell läggning kommer att inkluderas som diskrimineringsgrund i konstitutionen. Organisationens företrädare konstaterar att Albanien annars har en progressiv lagstiftning och placerar sig bra på exempelvis ILGA:s index. Detta är dock missvisande då det finns stor skillnad mellan lagstiftning och implementering. Enligt företrädaren är i stor utsträckning de åtgärder som vidtas från albanska myndigheter ett resultat av ett yttre tryck (EU) snarare än ett uttryck för en genuin politisk vilja.¹⁸ Denna uppfattning delas dock inte till fullo av albanska Helsingforskommittén som anser att en del av den positiva utveckling som sker bör tillskrivas en genuin vilja hos albanska myndigheter att få tillstånd en förändring. Det är dock en politisk utmaning att hitta fram till ett tillstånd där lagstiftning och samhälle går i takt.¹⁹

Enligt organisationen Aleanca är den albanska lagstiftningen på pappret mycket progressiv men bristande implementering och samhällsattityder gör att verkligheten ser annorlunda ut. Det sker dock kontinuerligt förbättringar. Utsatta hbt-personer vänder sig idag i större utsträckning till organisationen för att få hjälp och stöd i kontakter med myndigheter. Myndigheterna i sin tur har blivit mer öppna för att kommunicera med organisationen. Det politiska etablissemanget befinner sig dock i något av en rävsax där det finns ett stort tryck utifrån om att förbättra situationen för hbt-personer samtidigt som samhället (väljarna) inte nödvändigtvis delar samma agenda. På grund av rädsla att förlora röster lever politiker i viss utsträckning ett dubbelliv där de gentemot det internationella samfundet och lokala NGO:er kommunicerar sitt stöd men där de inte vågar vidta några konkreta åtgärder.²⁰

En internationell organisations representant menar att myndigheterna sedan några år tillbaka visat stor samarbetsvilja vad gäller hbt-frågor. En nationell handlingsplan har antagits och i en regional jämförelse har Albanien kommit mycket långt. Det förefaller finnas en genuin politisk vilja till förändring men detta försvåras av konservativa och fördomsfulla attityder i samhället. Den förra regeringen öppnade för en mer öppen diskussion om hbt-frågor och negativa attityder hos politiker har minskat. Tidigare kunde hatpropaganda höras i det offentliga, så är inte fallet nu längre. De aviserade lagändringarna i familjelagstiftningen avseende civilt partnerskap och

¹⁷ European Commission against Racism and Intolerance, 2015-06-09, s. 33

¹⁸ ProLGBT, 2016-03-07

¹⁹ Albanska Helsingforskommittén, 2016-03-07

²⁰ Aleanca, 2016-03-08

samkönad samlevnad har dock inte antagits ännu. Sannolikt på grund av att politikerna är rädda för att förlora röster. Med tanke på de krav som EU ställt upp är det dock bara en tidsfråga innan de antas.²¹

Socialministeriet har arbetat med hbt-frågor de senaste 3-4 åren. Handlingsplanen för 2012-2015 har genomförts och man håller nu på att, med stöd av Europarådet, färdigställa en handlingsplan för 2016 till 2020. Enligt ministeriets företrädare har situationen förbättrats de senaste åren. Det statliga engagemanget är mer påtagligt och hbt-frågor ligger på agendan på flera ministerier. Samarbetet mellan myndigheter och NGO:er har ökat. Den handlingsplan som nu tas fram baseras på rekommendationer från Europarådet och handlar främst om lagstiftning, men även om samhällsservice, arbetsmarknad och utbildning. Det mest centrala är dock en ”sensibilisering” av samhället. I de breda befolkningslagren finns en mentalitet där hbt-frågor är tabu. Att förändra attityderna hos allmänheten och inom den offentliga administrationen är nyckeln till framgång. Särskilt stora är behoven på landsbygden vilket också är ett fokusområde i handlingsplanen.²²

2.3. Den albanska hbt-rörelsen

Det finns huvudsakligen tre aktiva organisationer på hbt-området i Albanien: LGBT Pro Albania, Aleanca och Pink Embassy.²³ Enligt EU-delegationens företrädare har det civila samhället under de senaste fyra åren utvecklats starkt och de tre nämnda organisationerna blir allt bättre organiserade.²⁴

Även Albanska Helsingforskommitténs representant omnämner de frivilligorganisationer som är aktiva på hbt-området och konstaterar att situationen förbättras steg för steg samt beskriver hbt-aktivisterna som resursstarka personer.²⁵ Enligt albanska Helsingforskommittén är hbt-rörelsen i Albanien mycket välorganiserad och har de senaste åren varit mycket aktiv. Rörelsen presenterar sin agenda på ett bra sätt och är närvarande i det offentliga. Tyvärr har rörelsen drabbats av vissa interna stridigheter.²⁶

Enligt företrädaren för en internationell organisation är hbt-rörelsen den mest genuina folkrörelsen i landet. På grund av konkurrens om finansiering har dock viss splittring i rörelsen uppstått.²⁷ Enligt Europarådets företrädare föreligger inga specifika hot mot hbt-organisationerna – de kan verka fritt och genomföra aktiviteter utan större problem. Företrädaren påpekar dock

²¹ Internationell organisation, 2016-03-08

²² Ministry of Social Welfare and Youth, 2016-03-09

²³ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

²⁴ Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

²⁵ Företrädare för Albanska Helsingforskommittén, 2013-04-09

²⁶ Albanska Helsingforskommittén, 2016-03-07

²⁷ Internationell organisation, 2016-03-08

att rörelsens ökande synlighet – tills nyligen var den inte synlig alls – kan komma att följas av problem.²⁸ Företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca uppger dock att de är de enda medlemmarna i sina respektive organisationer som är öppna med sin sexuella läggning i media. De mottar hotelser på Facebook etc. och har bemötts aggressivt i samband med aktioner. I samband med besök i en mindre stad har de fått poliseskort. År 2012 genomfördes en cykeldemonstration där 13 personer deltog. Demonstrationen skyddades av 300 poliser, men två personer lyckades trots detta attackera demonstrationen.²⁹ 2015 hölls en Prideparad i Tirana med stöd av polis och myndigheter, och inga incidenter rapporterades.³⁰ Enligt LGBT Pro Albanias och Aleancas företrädare finns gayvänliga barer i Tirana. Aleanca anordnar månatliga fester på organisationens ”Social Centre”, vilka marknadsförs på Facebook och andra online-platser.³¹

LGBT Pro Albania och Aleanca erbjuder juridisk rådgivning och psykologiskt stöd till utsatta hbt-personer. Den vanligaste orsaken till att personer söker sig till organisationerna är att de utstatts för våld i hemmet eller mobbats i skolan. Organisationerna jobbar även med lobbyingverksamhet gentemot myndigheter och allmänhet.³² Aleanca menar att rörelsen utvecklats och fått mer synlighet. Ett problem är att en genuin rörelse enbart finns i Tirana. En förutsättning för att nå ut bredare är att myndigheterna engagerar sig mer.³³

Under 2014 grundades organisationen Streha av Aleanca och ProLGBT. Streha är ett center med boende för utsatta hbt-personer och är öppet dygnet runt. Målgruppen är framförallt personer mellan 18 och 25 år men även minderåriga och äldre kan i vissa fall erbjudas tillfällig plats. De som tas emot på boendet har ofta komplexa problem med en bakgrund av sexuellt våld. Centret har bara tillgång till åtta bäddar vilket inte är tillräckligt för de behov som finns. Målsättningen är att hjälpa de boende att hitta eget boende utanför centret. En utsatt person kan själv ta kontakt med Streha men även hänvisas dit av sociala myndigheter eller NGO:s. Centret täcker hela subregionen och hade vid tidpunkten för Lifos besök även boende från Montenegro och Kosovo. Albanska myndigheter bidrar inte med finansiellt stöd till centret men man har haft ett mycket gott samarbete med polisen som förutom att garantera säkerheten vid centret även varit mycket stödjande när boende i vissa fall ägnat sig åt prostitution.³⁴

²⁸ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

²⁹ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

³⁰ International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, 2015-05-01, s. 33

³¹ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

³² Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

³³ Aleanca, 2016-03-08

³⁴ Streha, 2016-03-07

3. Att komma ut i Albanien

3.1. Omgivningens syn på hbt-personer

Enligt företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca har en övervägande majoritet av alla hbt-personer i Albanien inte kommit ut;³⁵ företrädaren för Aleanca uppskattar att mer än 80 procent av alla hbt-personer inte kommit ut.³⁶ På liknande sätt beskriver EU-delegationens företrädare att många hbt-personer döljer sin sexuella läggning på grund av socialt tryck.³⁷ Det finns dock enligt företrädare från ProLGBT och Aleanca numera en tendens bland yngre att komma ut och vara mer öppna.³⁸ Enligt Strehas företrädare finns inga öppet homosexuella kändisar, bara sådana som lever dubbelliv alla känner till.³⁹

Företrädaren för Aleanca rekommenderar inte någon att komma ut, då det ofta leder till problem i förhållande till familj, vänner och arbetsplats. Det kan dock vara annorlunda för den med ekonomiskt oberoende, då riskerna som förknippas med att sparkas ut av familjen minskar. Konsekvenserna att komma ut på arbetet kan variera och beror på arbetsplatsen.⁴⁰ En hyresvärd som får veta att en hyresgäst är homosexuell kan vilja vräka denne.⁴¹

I sammanhanget pekar såväl EU-delegationens som LGBT Pro Albanias och Aleancas företrädare på familjer som förskjuter sina barn som kommit ut – de förra företrädarna uppger att det förekommer⁴² medan de senare beskriver det som vanligt. Hbt-personer som förskjutits av sina familjer flyttar ofta till vänner. En del av dem återvänder så småningom till sin familj, medan andra söker asyl utomlands. De flesta väljer dock att vara diskreta med sin sexuella läggning - omgivningen reagerar exempelvis inte på att två killar bor tillsammans eftersom de då uppfattas som vänner.⁴³ Framförallt är det enligt ProLGBT:s förträdare vanligt att studenter eller män under 30 bor tillsammans utan att det uppfattas som konstigt, men att situationen är en annan när man blir äldre.⁴⁴ Även företrädaren för Streha konstaterar att det är normalt att studenter av samma kön bor tillsammans. Det är mycket ovanligt att vuxna människor lever för sig själva utan familj.⁴⁵

³⁵ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

³⁶ Aleanca, 2016-03-08

³⁷ Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

³⁸ ProLGBT, 2016-03-07, Aleanca, 2016-03-08

³⁹ Streha, 2016-03-07

⁴⁰ Aleanca, 2016-03-08

⁴¹ ProLGBT, 2016-03-07

⁴² Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

⁴³ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

⁴⁴ ProLGBT, 2016-03-07

⁴⁵ Streha, 2016-03-07

Både Strehas och ProLGBT:s företrädare uppger att kvinnor som bor ensamma misstänkliggörs mer än män. Förväntningar på framförallt kvinnor att skaffa familj och barn är stora. Homosexuella män utsätts inte för samma press utan möter snarare fördomar.⁴⁶ Arrangerade äktenskap är fortfarande vanligt och släktingar försöker hitta en partner till ogifta kvinnor över 30, då det uppfattas som en tragedi att inte vara gift.⁴⁷ Bägge företrädarna nämner att många hbt-personer lever dubbelliv i Albanien.⁴⁸ Företrädaren för Aleanca bekräftar att tvångsäktenskap är ett problem för lesbiska.⁴⁹

Företrädaren för Albanska Helsingforskommittén bedömer att samhället i högre grad accepterar homosexuella kvinnor än män. Företrädaren relaterar detta till de starka mansideal som råder samt skrivning i kanun (nedtecknad sedvanerätt) enligt vilken kvinnor kan deklarera sig som män.⁵⁰

Enligt EU-delegationens företrädare brister den allmänna inställningen hos befolkningen i frågor om hbt-personers rättigheter. Även hos yngre generationer finns fördomar och stereotypa uppfattningar. Situationen är snarlik i alla samhällskikt, oavsett personers utbildningsnivå eller huruvida det rör sig om landsbygds- eller stadsbefolkning. Fördomarna hos befolkningen är djupt inbäddade.⁵¹

Företrädaren för Europarådet redogör för och uttrycker oro för resultatet av en undersökning enligt vilken en majoritet av den albanska befolkningen har en negativ inställning till hbt-personer. Företrädaren betecknar homofobin i det albanska samhället som relativt hög.⁵² I en NDA-studie genomförd 2015 och citerad av Streha, framgick att 70 % av hbt-respondenterna har utsatts för våld, diskriminering eller mötts av fördomar. 56 % har utsatts för diskriminering.⁵³ Företrädaren för ProLGBT hänvisar till samma studie där nästan hälften av respondenterna angav att de skulle försöka "bota" en homosexuell anhörig. De allra flesta har aldrig kommit i kontakt med hbt-personer. 25 % av respondenterna uppgav att de skulle kasta ut en familjemedlem som kom ut. I undersökningen framkom även att det finns ett 90 % motstånd mot äktenskap mellan personer av samma kön. Andra ställda frågor visade dock att det kan finnas tolerans om man kommunicerar.⁵⁴

Företrädaren för Albanska Helsingforskommittén beskriver en avsaknad av förståelse för hbt-frågor i det albanska samhället, bland såväl medborgare

⁴⁶ Streha, 2016-03-07, ProLGBT, 2016-03-07

⁴⁷ ProLGBT, 2016-03-07

⁴⁸ ProLGBT, 2016-03-07, Streha, 2016-03-07

⁴⁹ Aleanca, 2016-03-08

⁵⁰ Albanska Helsingforskommittén, 2016-03-07

⁵¹ Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

⁵² Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

⁵³ Streha, 2016-03-07

⁵⁴ ProLGBT, 2016-03-07

som politiska företrädare, och pekar på att det finns ett behov av medvetandegörande och dialog.⁵⁵

Företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca pekar dock på att utvecklingen går åt rätt håll. Den kommande generationen kommer att ha det annorlunda än de äldre. Det finns en högre grad av självacceptans hos yngre hbt-personer. Hbt-rörelsen blir allt starkare, får mer internationellt stöd och nationellt finns det en tydligare politisk vilja nu än tidigare. Här lyfts särskilt fram den lagstiftning som har antagits på grund av EU-närmandena.⁵⁶ Enligt företrädaren för Albanska Helsingforskommittén pågår en förändringsprocess inom det civila samhället. Kvinnor anges där vara mer öppna än män, och medan företrädaren inte ser några skillnader mellan generationer så ser hen geografiska skillnader i att toleransen är högre i större städer. I vissa regioner är hbt fortfarande tabu.⁵⁷ Företrädaren för Streha noterar att medan homofobin är närvarande så har Prideparader arrangerats de senaste fem åren. Även om samhället inte har förändrats och blivit mer accepterande så har homofobin modererats.⁵⁸ Enligt ILGA-Europes årsrapport hölls Prideparaden 2014 med stöd av både den albanska regeringen och polisen, och inga incidenter rapporterades. Rapporten noterar också att myndigheterna och framför allt Kommissionären för skydd mot diskriminering stödde flera evenemang, samt öppnandet av Albaniens första hbt-shelter (i regi av Aleanca LGBT och ProLGBT).⁵⁹ Även 2015 och 2016 hölls olika hbt-manifestationer i Tirana och hösten 2016 planeras en tredje Pridefestival anordnas.⁶⁰

Företrädarna bedömer att situationen för hbt-personer i Albanien är snarlik den som råder i övriga regionen. Hbt-rörelsens organisationer i Albanien är en del av ett nätverk på västra Balkan och konferenser har arrangerats i Tirana med organisationer från västra Balkan. I Bosnien och Hercegovina, Kosovo och Makedonien förekommer problem med extremistiska grupper – religiösa och nationalistiska (fotbollshuliganer). Sådana grupper utgör inte ett problem på samma sätt i Albanien. Det finns dock två partier med homofoba förslag på sin agenda: Albaniens republikanska parti (som ingick i den vid tidpunkten för verkets besök styrande regeringskoalitionen) och Legality Movement Party.⁶¹ Albanien skiljer sig åt från övriga Balkan i att annat avseende också: religion är enligt företrädaren från Aleanca inte en faktor när det kommer till hbt-personers situation.⁶²

⁵⁵ Företrädare för Albanska Helsingforskommittén, 2013-04-09

⁵⁶ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

⁵⁷ Albanska Helsingforskommittén, 2016-03-07

⁵⁸ Streha, 2016-03-07

⁵⁹ International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, 2015-05-01, s. 33-34

⁶⁰ Historia Ime, 2015-05-17, Historia Ime, 2016-05-14, PINK Embassy, 2016-02-25

⁶¹ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

⁶² Aleanca, 2016-03-08

3.1.1. Transpersoner

Företrädaren från ProLGBT anser att transpersoners situation är värre än den som råder för homosexuella.⁶³ Strehas företrädare bedömer att transpersoner helt är utanför systemet. Risken för hatbrott är stor och de saknar legala stödmekanismer liksom institutioner som stödjer dem. Framför allt, men inte enbart, transpersoner har problem inom prostitution och tvingas till det av omständigheterna. Både att köpa och att sälja sex är illegalt i Albanien.⁶⁴

Europarådets företrädare redogör för att det finns ett fåtal transpersoner i Albanien som är öppna med sin könsidentitet, de flesta av romsk etnicitet. Dessa utsätts ofta i, men även utanför, familjekontexten. De behandlas illa inom sjukvården och polisen kan bemöta dem dåligt.⁶⁵ Sådana uppgifter lämnas även av EU-delegationens företrädare som beskriver transpersonernas situation som mycket svår; de nekas vård av läkare och tvingas ofta in i prostitution.⁶⁶ Företrädarna för Kommissionären för skydd mot diskriminering redogör för verifierade rapporter om trakasserier av hbt-personer och, liksom andra källor, om polisbrutalitet mot sexarbetande transpersoner. Hbt-gruppen, och särskilt transpersoner, drabbas enligt kommissionärens företrädare av diskriminering och har svårigheter med att få tillgång till sjukvård och social service.⁶⁷

Företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca och EU-delegationen nämner ett fall där en frihetsberövad transperson uppges ha misshandlats av poliser. Enligt de förra företrädarna gjordes en anmälan men utredningen lades ner; anmälaren/offret ansågs vara psykiskt sjuk.⁶⁸

Företrädaren för Albanska Helsingforskommittén förefaller ha en något mer positiv uppfattning om hbt-personers situation. Vissa problem föreligger, men inga allvarliga. Företrädaren nämner de problem som sexarbetande transpersoner vid några tillfällen har haft, men argumenterar för att dessa problem inte har berott på personernas könsidentitet utan snarare på att prostitution är kriminaliserat (jämför dock andra källors utsagor om bland annat polisbrutalitet).⁶⁹

⁶³ ProLGBT, 2016-03-07

⁶⁴ Streha, 2016-03-07

⁶⁵ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

⁶⁶ Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

⁶⁷ Företrädare för kommissionären för skydd mot diskriminering, 2013-04-08

⁶⁸ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08, samt EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

⁶⁹ Företrädare för Albanska Helsingforskommittén, 2013-04-09

3.2. Diskriminering

Såvitt avser förekommande diskriminering av hbt-personer uppger några av de konsulterade källorna följande – samtliga utsagor bör förstås mot bakgrund av att flertalet hbt-personer inte har kommit ut.

Europarådets företrädare redogör för rapporter om unga män och kvinnor i hbt-gruppen som relegerats från sina gymnasieskolor på grund av sin sexuella läggning.⁷⁰ Företrädaren för ProLGBT uppger att många hbt-elever hoppar av gymnasiet på grund av sin situation.⁷¹ Även företrädarna för LGBT Pro Albania, Streha och Aleanca ser problem i skolor – trakasserier, som utgår från både skolpersonal och andra elever, är vanligt.⁷² Aleancas företrädare ser en förändring hos de yngre men konstaterar att då diskriminering accepteras eller stöds även av lärare vågar inte enskilda personer visa stöd för hbt-elever.⁷³ Företrädaren för Albanska Helsingforskommittén härleder problemen till bristande information om hbt i samhället, med följd att förståelsen blir liten.⁷⁴

Företrädaren för ombudsmannen uppger att diskriminering mot hbt-personer förekommer, men beskriver problemen som begränsade.⁷⁵

Företrädarna för Kommissionären för skydd mot diskriminering beskriver diskrimineringen mot hbt-personer som utbredd både i det offentliga rummet och inom familjer. Enligt företrädarna ökar varje år antalet fall av anmälningar från hbt-organisationer, en ökning som företrädarna förklarar med att hbt-organisationer idag är mer bekanta med lagstiftningen och kommissionärens arbete, snarare än att diskriminering är ett tilltagande problem.⁷⁶

3.3. Förekomsten av våld och trakasserier

Europarådets företrädare konstaterar att det förekommer få rapporter om våld mot hbt-personer och att det är dennes intryck att det inte förekommer något särskilt våld mot gruppen. Företrädaren bedömer att den främsta orsaken till detta kan vara att hbt-personer inte har varit synliga.⁷⁷

Företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca konstaterar att deras organisationer inte har genomfört några kartläggningar av hur vanligt

⁷⁰ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

⁷¹ ProLGBT, 2016-03-07

⁷² Företrädare för LGBT Pro Albania, 2013-04-08, Streha, 2016-03-07 och Aleanca, 2013-04-08

⁷³ Aleanca, 2016-03-08

⁷⁴ Albanska Helsingforskommittén, 2016-03-07

⁷⁵ Företrädare för albanska ombudsmannen i Shkoder, 2013-04-10

⁷⁶ Företrädare för kommissionären för skydd mot diskriminering, 2013-04-08

⁷⁷ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

förekommande våld mot hbt-personer är. Hbt-personer tenderar att rättfärdiga det våld de utsätts för eftersom de själva uppfattar att de lever fel. Företrädarna har noterat att prostitution, särskild bland unga homosexuella män och transpersoner, har ökat som ett sätt att försörja sig.⁷⁸

Under utredningsresan 2016 framkom liknande resonemang. Det vanligaste våldet mot hbt-personer är enligt Aleancas företrädare dels våld i hemmet, men även våld mot transpersoner i det offentliga. Aleancas företrädare förmodar att de flesta transpersoner flyttar till Tirana, men då de inte får jobb hamnar de istället i sexarbete. Att vara öppet homosexuell är problematiskt, även i Tirana. Dock är riskerna mycket större utanför Tirana. Framför allt de norra delarna av landet framhålls som särskilt problematiska. Företrädaren konstaterar att det inte förekommer mycket gatuvåld mot homosexuella, men förklarar detta med att sexualitet inte syns och att ingen visar homosexualitet öppet. Transpersoner syns på ett annat sätt och är därför mer drabbade. Företrädaren exemplifierar med berättelsen om en man som kommit ut som homosexuell i Vlore och som sedan attackerades när han visade sig ute. Företrädaren anser att situationen är värre för män som kommit ut än för kvinnor i hänseende till gatuvåld.⁷⁹

På övriga Balkan syns homofobiskt våld mer i det offentliga. Enligt företrädaren från Streha har homofobin modererats, även om våld inom familjen fortfarande förekommer.⁸⁰ Även företrädaren från ProLGBT konstaterar att trots att NDA-undersökningar (en serbisk organisation) visar att de samhällseliga attityderna är mycket homofoba, så syns inte våld mot homosexuella på gatan. Våldet förekommer snarare inom familjen, där det istället är dolt och underrapporterat.⁸¹

3.4. Våld inom familjen

Företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca uppger att familjebaserat våld, som oftast är det våld som hbt-personer drabbas av, är ett stort problem. Organisationerna hade i april 2013 kännedom om åtta fall av våld mot hbt-personer som skett dittills under 2013. I inget av dessa fall hade offren velat polisanmäla sina familjemedlemmar. Det förekommer vidare att mödrar och ibland fäder i familjer uppmanar sina barn att lämna landet och ansöka om asyl. På så sätt blir de av med vad de uppfattar som ett problem.⁸² Senare intervjuer under 2016 med organisationerna bekräftar att våld i hemmet fortfarande är det primära problemet för hbt-personer. Efter en individ kommit ut saknas social infrastruktur för att ge stöd. Många har även svårigheter att anmäla sina familjer då de utsätts för våld.⁸³ Företrädaren för Aleanca nämner även problem med att främst pojkar, men

⁷⁸ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

⁷⁹ Aleanca, 2016-03-08

⁸⁰ Streha, 2016-03-07

⁸¹ ProLGBT, 2016-03-07

⁸² Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

⁸³ ProLGBT, 2016-03-07

även flickor, isoleras av sina familjer i sina hem, då familjerna försöker ”bota” dem.⁸⁴ Även företrädaren för Streha uppger att våld utfört av familj eller vänner är vanligast, framförallt i sammansvetsade samhällen.⁸⁵

Företrädarna för de båda organisationerna resonerar kring i vilken mån homosexuella kvinnors och mäns situation skiljer sig åt: det albanska samhället är patriarkalt och homosexuella kvinnor blir i detta sammanhang dubbelt diskriminerade; medan kvinnor blockeras från att göra sig ekonomiskt oberoende i förhållande till sina familjer, är det lättare för män att flytta till Tirana – de har en bättre ekonomisk situation och kan lättare göra sig oberoende gentemot sin familj; ogifta kvinnor över 25 år pressas att gifta sig; det familjebaserade våld som förekommer är mer fysiskt mot män, medan kvinnor utsätts för mer vad företrädarna benämner ”sofistikerat våld” även om också fysiskt våld förekommer.⁸⁶

Företrädaren för en internationell organisation konstaterar att utsatta hbt-personer och kvinnor generellt stannar kvar hos sina familjer eftersom de saknar andra alternativ. Trots att myndigheterna försöker skapa remissmekanismer så är den stora utmaningen att förebygga. Många familjer är slutna och även den enskildes ekonomiska situation spelar in.⁸⁷

ILGA-Europe rapporterar, med hänvisning till uppgifter från den icke-statliga organisationen PINK Embassy, att flera enskilda fall av våld och diskriminering mot hbt-personer rapporterades under 2014, och nämner specifikt fall där personer sparkats ut ur sitt hem, slutat få ekonomiskt stöd av familjen eller utsatts för sexuella övergrepp.⁸⁸

⁸⁴ Aleanca, 216-03-08

⁸⁵ Streha, 2016-03-07

⁸⁶ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

⁸⁷ Internationell organisation, 2016-03-07

⁸⁸ International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, 2015-05-01, s. 34

4. Myndighetsreaktioner och alternativa möjligheter till skydd

4.1. Myndigheter och hbt-personer

4.1.1. Allmänt

Företrädarna för LGBT Pro Albania, Aleanca och EU-delegationen uppmärksammar att högre statliga tjänstemän, däribland poliser, har utbildats i hbt-frågor av frivilligorganisationer.⁸⁹ De förra anser dock att det inte finns någon medvetenhet om hatbrott inom polisen.⁹⁰ Det statliga socialministeriet för fram sjukvården som den statliga institution där hbt-personer bemöts med minst acceptans. Enligt socialministeriet finns planer på obligatorisk hbt-utbildning inom såväl sjukvården som skolväsen och arbetsförmedlingar.⁹¹

Albanska Helsingforskommittén nämner hbt-personers situation i fängelser som särskilt utsatt. Myndigheterna har i enskilda fall isolerat individer med normbrytande könsidentitet med motiveringen att det är det enda sättet de kan garantera den intagnes säkerhet.⁹²

4.1.2. Albanska polisen

4.1.2.1. Attityder och utbildning

Hbt- och genderfrågor ingår inte som separata ämnen i den albanska polisutbildningen. Detta utreds dock av en särskild arbetsgrupp och kan komma att komplettera den allmänna MR-utbildningen på polisakademin. Personalen på Tiranans sex polisstationer har dock fått utbildning från hbt-organisationen Aleanca.⁹³ Socialministeriet har tillsammans med nederländska ambassaden och Europarådet genomfört riktade utbildningar avseende våld i hemmet för polismyndigheten både i Tirana och på landsbygden.⁹⁴

Albanska Helsingforskommittén menar att någon genomgående strukturell förändring inte går att se men att det skett en attitydförändring i inrikesministeriets ledning. Denna inställning behöver dock tid för att sippra ner i organisationen. Representanter från Helsingforskommittén deltog i de utbildningsinsatser som gjordes i Tirana och företrädarna chockades av vissa polisreaktioner. Det är viktigt att vara medveten om att de deltar i

⁸⁹ Företrädare för LGBT Pro Albania, Aleanca, 2013-04-08, och EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

⁹⁰ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

⁹¹ Ministry of Social Welfare and Youth, 2016-03-09

⁹² Företrädare för Albanska Helsingforskommittén, 2013-04-09

⁹³ Aleanca, 2016-03-08

⁹⁴ Ministry of Social Welfare and Youth, 2016-03-08

en obligatorisk undervisning och ska inte förväxlas med att individerna accepterar det på ett personligt plan.⁹⁵

Företrädare för Streha uppger att det förekommer fall där individer gjort polisanmälan på grund av att de utsatts för våld på grund av sin sexuella läggning och att polisen i de fall de känner till har gjort vad de ska. Tyvärr är den initiala polisinsatsen, att avvärja en farlig situation och separera offer och gärningsman, bara en liten del. Det handlar nästan uteslutande om familjebaserat våld och det är mycket upp till den enskilde vad som sker därefter. Polisen har inte särskilt god kunskap om hbt-frågor och det finns en tendens att hantera allt familjebaserat våld såsom en intern angelägenhet. Polisen kan dock inte sägas sakna vilja att agera utan brister i agerandet uppstår snarare av okunskap och avsaknad av formella strukturer för att hantera denna speciella typ av ärenden.⁹⁶

4.1.2.2. *Poliser som brottsförövare*

När det gäller poliser som i tjänsten begår brott mot hbt-personer menar företrädare för organisationen ProLGBT att saker och ting har förändrats. För ett par år sedan förekom att poliser uppsökte kända cruisingställen och pressade enskilda på pengar. Numera förefaller det inte förekomma längre, varken i Tirana eller i andra delar av landet.⁹⁷ I den mån polis har agerat våldsamt mot hbt-personer har det framförallt handlat om homosexuella män och transpersoner som misstänkts vara prostituerade. Det har förekommit fall av frihetsberövande, i upp till ett dygn, som kan betraktas som godtyckliga. När det gäller transpersoner antar polisen mer eller mindre kategoriskt att de är prostituerade.⁹⁸ Enligt en företrädare för organisationen ProLGBT har frihetsberövanden blivit vanligare i takt med att hbt-rörelsen ökat i synlighet.⁹⁹ Det bör dock poängteras i sammanhanget att prostitution är förbjudet i Albanien och att det förefaller som om det näst intill uteslutande är i samband med misstankar om prostitution som gripanden skett.

4.1.3. **Hbt-personers låga anmälningsbenägenhet**

Enligt företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca tenderar hbt-personer att inte anmäla våldsbrott som de utsatts för till polisen eftersom de inte vill komma ut med sin läggning i det offentliga. Det finns även farhågor om dåligt bemötande hos polisen om anmälan görs. Den låga anmälningsbenägenheten gäller även våld som drabbar hbt-personer inom familjen, inte bara för att undvika att ”offentliggöra” sin sexuella läggning eller könsidentitet utan också för att man inte vill vidta rättsliga åtgärder mot familjemedlemmar. Företrädarna bedömer att det kommer att ta tid innan hbt-personer i högre grad anmäler våldsbrott som de utsätts för.¹⁰⁰

⁹⁵ Albanska Helsingforskommittén, 2016-03-07

⁹⁶ Streha, 2016-03-07

⁹⁷ ProLGBT, 2016-03-07

⁹⁸ Aleanca, 2016-03-08

⁹⁹ ProLGBT, 2016-03-07

¹⁰⁰ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

Det finns en tydlig tendens till att utsatta personer i gruppen vänder sig till MR-kommissionären istället för till polisen.¹⁰¹

4.1.4. Myndigheters reaktioner i enskilda fall

Företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca ger egna exempel på vari farhågorna om dåligt polisbemötande bottnar; enskilda poliser som i och för sig upprättar anmälan men som förringar det inträffade (trakasserier i samband med aktion) i samband därmed.¹⁰²

Enligt Aleanca har det förekommit enskilda fall där myndigheterna agerat mot diskriminering. Exempelvis har ett högerradikalt parti bötfällts i domstol för förtal och en restaurang som sparkat ut ett lesbiskt par från sin lokal dömts till böter. När det gäller våldsbrott, som oftast handlar om våld inom familjen, är mönstret så att det aldrig går vidare till en straffrättslig prövning. I de flesta fall tar offret kontakt direkt med Aleanca för att få stöd med att upprätta en polisanmälan. Organisationen har hittills dock aldrig haft framgång i att få en förövare fälld.¹⁰³

EU-delegationens företrädare bekräftar frivilligorganisationernas uppgifter; det förekommer dåligt bemötande hos polisen och att anmälningar inte har mottagits väl. Polisen försöker förminska problemen.¹⁰⁴

Europarådets företrädares syn på den albanska polisen i relation till hbt-frågor är inte helt i linje med resonemanget ovan. Enligt företrädaren beror polisens reaktion på en anmälan om våldsbrott mot en hbt-person på hur anmälaren beskriver situationen. Om offret är öppen om sin sexuella läggning inför polisen har polisen inga problem med detta. Men offer tenderar att förminska betydelsen av sin sexuella läggning i brottsammanhanget. Det finns inga indikationer på att polisen i Tirana inte skulle ta en anmälan från hbt-person på allvar. Polisen kan sakna kunskap och vara oskicklig på området, men det finns ingen ovilja hos polisen. Polisen förbättrar sitt arbete mycket.¹⁰⁵

Albanska Helsingforskommittén menar att en hbt-person som utsatts för brott på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet kan ha svårare att anmäla detta till polisen. Vid denna typ av diskriminering finns möjlighet för den enskilde att vända sig till MR-ombudsmannen, kommissionären eller direkt till domstol.¹⁰⁶

¹⁰¹ ProLGBT, 2016-03-07

¹⁰² Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

¹⁰³ Aleanca, 2016-03-08

¹⁰⁴ Företrädare för EU-delegationen i Tirana, 2013-04-09

¹⁰⁵ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

¹⁰⁶ Albanska Helsingforskommittén, 2016-03-07

4.2. Geografiska skillnader och internflykt

Albanien beskrivs av flera interlokutörer som ett delat land, där skillnaderna mellan Tirana och övriga landet är markanta. Företrädarna för Aleanca, EU-delegationen och ProLGBT uppger alla att utanför Tirana är situationen för hbt-personer mycket sämre än i Tirana. Jämförelsevis kan hbt-personer i Tirana leva ett förhållandevis normalt liv.¹⁰⁷ Företrädaren för ProLGBT konstaterar också att skillnaderna inom Tirana är stora, med en rikare, mer liberal och multikulturell kärna och delar med många internmigranter som behållit sina traditionella uppfattningar.¹⁰⁸ Företrädaren från Streha gör en liknande koppling med arrangerade äktenskap. Det är norm på landsbygden men varierar i städerna. På grund av internmigrationen kan dock sådana traditioner även finnas i Tirana.¹⁰⁹ Såvitt gäller familjebaserat våld är situationen, enligt företrädarna för LGBT Pro Albania och Aleanca, för hbt-personer mycket svårare utanför Tirana. Det finns dock inte bara skillnader mellan Tirana och landsbygd vad gäller hbt-personers situation utan även inom Tirana. Den sociala kontrollen är starkare i områden där människor/familjer levt länge jämfört med områden som domineras av inflyttare.¹¹⁰ Företrädarna från EU-delegationen och Aleanca konstaterar att livet på landet är mer traditionellt och familjeinriktat, något som kan skapa stort tryck och även bemötas med aggression från lokalsamhället.¹¹¹

Företrädaren för en internationell organisation anser att det mesta arbetet kring hbt-personers situation sker i Tirana och att mycket litet har förändrats i övriga landet. I Tirana kan vissa finna en fristad men kapaciteten är begränsad och det är svårt att finna arbete.¹¹² Företrädaren för Aleanca förklarar att en vanlig taktik bland hbt-personer från regioner utanför Tirana är att säga åt sina familjer att de flyttar till Tirana för att finna arbete.¹¹³ Europarådets företrädare uppfattar Tirana som attraktivt för landets hbt-personer och att få hbt-personer lever kvar på landsbygden ("i bergen"). Det är ovanligt att hatbrott mot hbt-personer anmäls utanför Tirana.¹¹⁴

LGBT Pro Albanias och Aleancas företrädare anser att möjligheterna till internflykt till Tirana är beroende av individuella omständigheter. En konservativ familj kan välja att följa efter en familjemedlem till Tirana. Huruvida Tirana är en säker plats beror på hur allvarlig situationen är.¹¹⁵

¹⁰⁷ Aleanca, 2016-03-08, EU-delegation, 2016-03-08, ProLGBT, 2016-03-07

¹⁰⁸ ProLGBT, 2016-03-07

¹⁰⁹ Streha, 2016-03-07

¹¹⁰ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

¹¹¹ EU-delegation, 2016-03-08, Aleanca, 2016-03-08

¹¹² Internationell organisation, 2016-03-07

¹¹³ Aleanca, 2016-03-08

¹¹⁴ Företrädare för Europarådet i Tirana, 2013-04-09

¹¹⁵ Företrädare för LGBT Pro Albania och Aleanca, 2013-04-08

5. Hbt-personers situation – Lifos sammanfattande kommentar

Bland de källor som Lifos konsulterat förekommer inga uppgifter om myndighetssanktionerad förföljelse av hbt-personer.

Framsteg har gjorts på lagstiftningsområdet såvitt avser skyddet av hbt-personers rättigheter. Fortfarande finns dock luckor i lagstiftningen. Vidare brister implementeringen och kraftfulla insatser för att förbättra situationen i praktiken saknas.

Samtidigt som senare års lagstiftningsförändringar möjligen kan ses som uttryck för en politisk vilja, är homofobin utbredd bland befolkningen och inom institutioner. Ytterst torde det faktum att få hbt-personer är öppna med sin sexuella läggning eller könsidentitet i något sammanhang vara en konsekvens av detta.

Det är svårt att göra en generell värdering av de risker som hbt-personer som öppet deklarerar eller ger uttryck för sin sexuella läggning eller könsidentitet utsätter sig för. Hbt-personers och rörelsens synlighet är begränsad men våld i det offentliga rummet förekommer om än sällan. Samtidigt ska betonas att reaktionen mot hbt-rörelsens ökade synlighet hittills inte har varit lika tydlig och aggressiv som i exempelvis Kosovo (och de extremistiska rörelser som där vänt sig mot hbt-rörelsen och dess företrädare). Hbt-personer som kommer ut inför sina familjer kan riskera olika former av våld, att förskjutas och social utfrysning. Konsekvenserna kan se olika ut för kvinnor och män.

Benägenhet hos hbt-personer att polisanmäla brott som de utsatts för på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet är begränsad, vilket på samma sätt som gruppens osynlighet i andra sammanhang rimligen bör ses som ett uttryck för dess utsatthet.

Den låga anmälningsbenägenheten gör det även svårt att göra en grundlig bedömning av polisens reaktioner på anmälningar. De källor som Lifos har konsulterat ger inga samstämmiga uppgifter om polisens arbete och betonar i varierande grad de bemötandebrister som finns inom polisen. Värt att anmärka är att en av källorna, Europarådets företrädare, lägger ett förhållandevis stort ansvar på personer som anmäler brott de utsatts för och det faktum att de tenderar att förminska betydelsen av sin sexuella läggning i brottsammanhanget.

Det finns aktiva hbt-organisationer men dessa saknar kapacitet att erbjuda utsatta personer något mer omfattande stöd och begränsas av sitt beroende av enskilda aktivisters engagemang.

Det är inte möjligt att på generell nivå värdera internflyktsmöjligheter för hbt-person eftersom dessa beror på den individuella hotbilden. Flera av de källor som verket konsulterat berör dock skillnaderna mellan Tirana och övriga landet. Tirana uppges vara mer liberalt och attraktivt för hbt-personer medan situationen såvitt avser familjebaserat våld är mycket svårare på landsbygden. Här är det dock viktigt att betona att många hbt-personer som flyttat till Tirana inte torde ha gjort detta för att undgå hot, utan snarare för att de uppfattar samhällsklimatet där som mer attraktivt.

5.1. Källförteckning

Muntliga källor

Albanska Helsingforskommittén, samtal med företrädare den 9 april 2013 och den 7 mars 2016 i Tirana

Albanska ombudsmannen, samtal med företrädare den 10 april 2013 i Shkoder

Aleanca, samtal med företrädare den 8 april 2013 och den 8 mars 2016 i Tirana

EU-delegationen i Tirana, samtal med företrädare den 9 april 2013 i Tirana

Europarådet, samtal med företrädare den 9 april 2013 i Tirana

Internationell organisation, samtal med företrädare den 8 mars 2016 i Tirana

Kommissionären för skydd mot diskriminering, samtal med företrädare den 8 april 2013 i Tirana

LGBT Pro Albania/ProLGBT, samtal med företrädare den 8 april 2013 och den 7 mars 2016 i Tirana

Ministry of Social Welfare and Youth, samtal med företrädare den 8 mars 2016

Streha, samtal med företrädare den 8 mars 2016 i Tirana

Elektroniska och tryckta källor

Albanian Center for Population and Development, *Healthcare Field - Case of Albania*, 2016-02-01, http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1463666387_int-cedaw-ngo-alb-23255-e.pdf (2016-06-20)

Antidiskrimineringslagen, <http://legislationline.org/topics/country/47/topic/84> (2013-12-20)

Balkan Insight, 2013-05-10, *Albania Politicians Chided for Anti-Gay Slurs*, <http://www.balkaninsight.com/en/article/albania-politicians-chided-for-anti-gay-slurs> (2013-12-20)

European Commission against Racism and Intolerance, *ECRI Report on Albania*, 2015-06-09,

http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1434441174_alb-cbc-v-2015-18-eng.pdf (2016-06-20)

Utrikesdepartementet, 2012-06-30, *Mänskliga rättigheter i Albanien 2011*, Lifos 28131

Historia Ime, *Hundreds at the 4th LGBTI Pride Event in Tirana. The activists ask the prime Minister to keep his promises / PHOTOS*, 2015-05-17, <http://historia-ime.com/2015/05/17/hundreds-at-the-4th-lgbti-pride-event-in-tirana-the-activists-ask-the-prime-minister-to-keep-his-promises-photos/> (2016-06-13)

Historia Ime, *Tirana Gay (P)Ride, hundreds march in Albania and demand equality*, 2016-05-14, <http://historia-ime.com/2016/05/14/tirana-gay-pride-hundreds-march-in-albania-and-demand-equality/> (2016-06-13)

International IDAHO Committee, 2013-05-30, <http://dayagainsthomophobia.org/albania-idahot-2013-report/> (2013-12-20)

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, 2013-10-31, *Albania: Marriage equality for all citizens*, http://www.ilga-europe.org/home/guide_europe/country_by_country/albania/albania_marriage_equality_for_all_citizens (2013-12-20)

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, 2013-05-05, *Historical for LGBT. Albania has a hate crime legislation*, http://www.ilga-europe.org/home/guide_europe/country_by_country/albania/historical_for_lgbt_albania_has_a_hate_crime_legislation (2013-12-20)

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe 2015*, 2015-05-01, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=34754> (2016-06-13)

LGBTI Equal Rights Association for Western Balkans and Turkey, *Albania*, 2016-04-28, <http://www.lgbti-era.org/countries/albania> (2016-06-13)

PINK Embassy, *3rd Tirana Pride to take place on September 25, 2016*, 2016-02-25, <http://www.pinkembassy.al/en/3rd-tirana-pride-take-place-september-25-2016> (2016-06-13)

Sveriges ambassad i Tirana, 2013-05-15, *Invigning av utställningen Art.1*, <http://www.swedenabroad.com/sv-SE/Ambassader/Tirana/Aktuellt/Nyheter/Invigning-av-utstallningen-Art1-sys> (2013-12-20)

Lifos publikationer

Landrapport syftar primärt till att utgöra ett underlag till Migrationsverkets rättsliga styrning. Den kan också ge stöd vid handläggning i migrationsärenden.

Temarapport syftar till att ge landinformation i ett eller flera sammanlänkade teman, alternativt ett tema som berör flera länder.

Lägesanalys syftar till att ge en kortfattad lägesbild av en situation i ett land, inklusive en analys kring möjlig utveckling.

Scenarioanalys syftar primärt till att utgöra ett stöd vid prognosarbete, strategiskt beslutsfattande etc. genom att beskriva ett antal möjliga scenarier samt sannolikheten och konsekvensen av dessa.

Fråga-Svar är sammanställningar av information som svar på frågor från Migrationsverkets anställda.

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se